

דילות בין גידול ממאיר ובין כל גידול רגיל.

בעודם קטנים

הישמעו נגדי שתי טענות בפרשה זו. בשני משורים שונים: ראשית, שהשוואתה של כנופיית כהנא לפאשיסטים אינה נכונה; ושנית, שהוא אומנם נכונה, אלא שאין להזכירה בפה מלא. מפני שה "הודים רגילים למילים" פאשיזם ו"נאציזם", ואינם מוכנים לשמען כשהן מופינות כלפי יהודים.

אנסה להתמודד עם שתי טענות אלה. מעולם לא היה לי שמץ של ספק בכך שהכנופייה של כהנא, והחבורות הדומות לה, הן פאשיסטיות במלוא מובנו המדעי של תואר זה. איני סומך, בעינין זה, על מחקרי בלבד, אלא גם על זיכרוני. הטאקטיקה הפאשיסטית המוכיחה הקת של פיצוץ האסיפה כיום הי רביעי היהת רק סימפטום קטן אחד מיני רבים. יש שגדל רב של סממנים אחרים.

כאשר חושבים כיום על הנאציזם, ער מדת לנגד העיניים תמונת הנאציזם בסוף דרכו — תנועה כבירה, מאות אלפי לובשיר המדים, המיסדרים המפוארים. נוטים לשי כוח כי הנאציזם התחיל בקטנות, בקבוצות קטנות ובלעגות, שעוררו צחוק ובוז, תיעוב וסלידה אצל הרוב העצום של העם הגרמני "הגורן".

פליגות הסער בשנים 1921 עד 1923, ולאחר מכן — אחרי הפסקה של כמה שנים — שוב בשנת 1928, דמו להפליא לכנופיית כהנא — הן בממדים, הן בשירי טות, הן בהשפעה. היו אלה או קבוצות שוליים ועירות. רק האינפלציה הדוורת של 1923 (גא לוכור: אינפלציה!) והמשבר בר הכלכלי הנורא של 1929 הפכו גופים זעירים אלה לתנועה המונית גדולה. עיתן היה להחניק את הנאציזם כאיבו, כאשר היה קטן ועזוב. כאשר צמח וגדל, היה זה מאוחר מדי.

נמט זר

נמט זר? כהנא בכהנא. אך כמה מחי הות ממאירות נגרמות עינידי גוי פים זרים החודרים לגוף? גם הסיסמות של כהנא דומות להפליא לסיסמות הנאציות. הן מהוות כמעט העתק מדויק שלהן. קשה להאמין שזהו זיקרה. "יהודים החוצה! / ערבים הח' ה'!" — "עורי גרמניה! / עם ישראלי ח'ו!" — "ממשלת בגידה! / ממשלת בגידה!" — "מות לבוגדים! / מות לבוגדים!" וכ'.

עם ישראל ח'ו" — זוהי אימרה יפה מאד. כולנו שרנו אותה. אך כשהיא הופכת צריחה בפי אנשי כהנא, היא לובשת צורה חדשה לגמרי. כאשר שמעתי צריחה זו, במקלה קצובה, במשך שעה וחצי, לא יכולתי להתעלם מן הדימיון בין "הי' ו'הייל". האוזן שומעת רק צריחות ממו שכות של איי-איי-איי. פסיכולוגים נית חו. בשעתו, את הפשעה של צוחה חיי ית' זו, כאשר ביקש להסביר מדוע בחר היטלר בסיסמה זו דווקא.

ושבו: כאשר אנהנו חושבים על הנאציזם, דוחקת השואה הנוראה כל זיכרון אחר. אך השואה החלה רק עם פלישת הנאצים לברית-המועצות, ב-1941. שמנה גנים אחרי עלייתם לשלטון. במשך שנים רבות לפני כן הטיפו הנאצים רק לגירוש היהודים מגרמניה, והמצע הנאצי הסתפק בשלילת אזרחותם. אדולף אייכמן הנתעב בילה שנים ארוכות באירגון "הגירה" יהודי מגרמניה, ואף חילם על העברת יהודי גרמניה למדגאסקאר.

דוחקת השואה הנוראה כל זיכרון אחר. אך השואה החלה רק עם פלישת הנאצים לברית-המועצות, ב-1941. שמנה גנים אחרי עלייתם לשלטון. במשך שנים רבות לפני כן הטיפו הנאצים רק לגירוש היהודים מגרמניה, והמצע הנאצי הסתפק בשלילת אזרחותם. אדולף אייכמן הנתעב בילה שנים ארוכות באירגון "הגירה" יהודי מגרמניה, ואף חילם על העברת יהודי גרמניה למדגאסקאר.

ושבו: כאשר אנהנו חושבים על הנאציזם, דוחקת השואה הנוראה כל זיכרון אחר. אך השואה החלה רק עם פלישת הנאצים לברית-המועצות, ב-1941. שמנה גנים אחרי עלייתם לשלטון. במשך שנים רבות לפני כן הטיפו הנאצים רק לגירוש היהודים מגרמניה, והמצע הנאצי הסתפק בשלילת אזרחותם. אדולף אייכמן הנתעב בילה שנים ארוכות באירגון "הגירה" יהודי מגרמניה, ואף חילם על העברת יהודי גרמניה למדגאסקאר.

במדינה

העם

רפובליקת בנות

בקמפדיוויד נערבת

פגישה משותפת שי

בנייהזוג עם

היועץ לענייני נשואין

זה לא נראה כמו ירח-דבש שני. זה נראה יותר כפגישה של בנייהזוג אצל יועץ לענייני-נשואין, כדי למנוע גירושין. מוצטפה חליל יצא לקמפדיוויד, כי שהעיתונות המצרית מודיעה שנאסר עליו לעשות כל ויתור שהוא. משה דיין יצא לקמפ, אחרי החלטת הממשלה המרשה לו רק לשמוע מה בפי האמריקאים, והמחייבת אותו לחזור הביתה ולדווח על כך.

בשעה ששמי המרחב מתקדרים מיום ליום, והמיכשולים החיצוניים בדרך לשלום מתרבים מדי שבוע, נראתה הפגישה בי קמפדיוויד כמעט כחסרת-משמעות. הציבור הישראלי סבר כך גם הוא. ה' שלב הבא של יוזמת-השלום וכה בתשומת לב מועטה בלבד. הציבור היה הרבה יותר מעוניין באינפלציה הדוורת, המגיעה עתה ל-80% בשנה, וההופכת את ישראל לרסובי-ליקת-בנות דרום-אמריקאית.

מדיניות

חוכמה או התחכמות

שני צעדים קדימה,

צעד אחד אחורה

תוך דקות ספורות נפוצה הידיעה במיין נון חברי-הכנסת, ופגעה כבדק. הביא אר תה חגי אשד, איש דבר, ממעריצי דיין בעבר, ששמע אותה ברדיו. דיין, כך נאמר, הכיר באש"ף. התגובה הראשונה, ליד השולחנות ה' מכוסים במפות כחולות, היתה מעורבת ביותר. האם דיין השתגע? האם זוהי התי חלה חדשה? האם זהו איתות של מנחם בגין? האם זאת פליטת-פה? האם הוא רצה סתם לבלבל את המוחות?

במשך שעתים-שלוש ביקשו הכל לשים את ידיהם על נוסח מדויק, מה הוא אמר, בעצם? כשקרא אורי אבנרי את הנוסח המילולי מעל הדוכן, בצירוף פרכות (דאה הנדון), החל טוטו שני: מה פירוש הדברים? האם זוהי הכרה או לא? האם זהו איתות לעבר

שר-החוזן דיין

כשאת אומרת כן, למה את מתכוונת?

אש"ף, או לעבר המצרים, או לעבר אר-צות-הברית?

לא רק פרוידיסטים. נוסח הדברים של דיין, שנאמרו בכנס ותיקי-מילחמה יור-דיים, אינו ניתן לקביעה מדויקת, אלא באנגלית. כי דיין דיבר בשפה זו, הוא אמנם שולט בה, אך מדבר אותה בצורה משובשת, כשהוא מתרגם מישפטים ומילים מילולית, מעברית לאנגלית.

לפסוקים הנדונים אין מיבנה דיקדוקי הנראית-עין, הם מנוסחים בצורה מרר-שלת, בלי פיסוק ברור, והדבר הקל על

דיין לאחר מכן לייחס להם משמעויות שונות.

התרגום הסביר ביותר הוא זה: "אש"ף אינו מדינה. אך אין אנחנו יכו-לים להכחיש את מעמדו וערכו בסיכ-סוך, כדי, בסופו של דבר, להשיג פיתרון. זה לא רק הטרוריסטים או אירגוני-הטרור. זהו גם החלק האזרחי שלו, כלומר, הפלי-טים הפלסטיניים.

שום אדם, ובוודאי לא אנחנו, אינו חושב שניתן להשיג הסדר סופי של הסיכ-סוך במיזרח-התיכון בלי יישוב הפליטים, שהם יכולים להמשיך ולחיות במחנות-פליטים בירדן, בלבנון, אפילו בעזה... האם יכולה זאת להיות פליטת-פה?

יתכן כי יש בדברים מילה אחת או שתיים, שתורגמו במוחו של דיין מעב-רית, שאינו במקומן. כך, למשל, ברור כי המילה, "ערך" אינה במקומה, ודין התכוון, מן הסתם, ל"משמעות" או "מישקל". אך ברור לחלוטין כי דיין אכן התכוון לאמר את עיקר הדברים, ושאלן כאן פליטת-פה סתמית. שום שר-חוזן ישראלי, ובוודאי לא אדם מהיר-מחשבה כמו דיין, לא היה אומר דברים כה חורגים על אש"ף מבלי להתכוון לכך.

השאלה היא: למה התכוון דיין? אש"ף המדיני, הקביעות המפורשות, הכלולות בפסוקים אלה, הן לפחות ארבע:

- יש לאש"ף מעמד ומישקל בסיכסוך.
- אי-אפשר להתעלם מכך, כאשר באים ליישב את הסיכסוך.
- אש"ף אינו רק אירגון-טרור. יש לו גם צד אזרחי (כלומר: מדיני).
- יש לפתור את בעיית-הפליטים, ואש"ף קשור בכך.

כל ארבע הקביעות האלה חורגות בהר-בה מן העמדה שנוקטה עד כה על-ידי מר-שלות-ישראל, מגולדה עד בגין, ששללו לחלוטין כל מעמד של אש"ף. מבחינה זו, היתה הצהרה דיין פריצת-דרך מהפכנית. דיין צדק, להלכה, באמרו לאחר מכן כי אין בדברים כל הכרה באש"ף כבשר-תף למשאומתו, ובוודאי אין בהם הבעת נכונות לדון עימו על הקמת מדינה פלסי-טינית.

אולם יש לדברים הגיון משלהם, שאינו תלוי בניסוח המדויק, אפשר לטעון — כפי שטען דיין בהמשך היום, בישיבת סיעת הליכוד — כי אפשר להכיר בחשי-בות אש"ף בסיכסוך, ובאותה שעה להתי-נגד בתוקף לשיתופו במשאומתו ובהסדר. זה אפשרי בהחלט — אך אין זה הגיוני לאורך ימים. מי שמכיר היום בחשיבותו של אש"ף, יצטרך מחר לנהל עימו משא-ומתן. שהרי לא ניתן לפתור סיכסוך, אם צד אחד, בעל מעמד וחשיבות, נשאר מחוץ למעגל.

מאלטה — יוק! בישיבת הליכוד, מול מטר ההתקפות עליו, ליגלג דיין על ירי-ביו והישווה אותם לאדמירל התורכי הכור-של, שאמר "מאלטה — יוק!" ("מאלטה אחרי שהכיר בעובדה שמאלטה קיימת, ויש לה מעמד וחשיבות, אין הגיון בעמדה האומרת שאסור לשתף אותה במשאומתן ובהסדר).

העלאת בעיית-הפליטים בפסוקים אלה נועדה, בבידור, לצורכי אליבי. דיין לא רצה להכיר באש"ף ככהנהגה המוסמכת של הפלסטינים בגדה המערבית וברצועת-עזה. הוא לא רצה להרחיק לכת עד כדי כך — אם כי זהו, כיום, המצב העובדתי. לכן הזכיר את הפליטים, המשמעות של דבריו, כפי שהוא עצמו פירש אותם לאחר מכן: הגולים הפלסטיניים חיים במחנות-פליטים. אש"ף שולט במחנות אלה. אי-אפשר ליישב את בעיית-הפליטים, ואת הפליטים עצמם, בלי אש"ף.

עולה מכך, בעקפיין, שיש לנהל משא-ומתן עם אש"ף — לפחות על נושא זה. בניסוח זה, נקט דיין לשון זהירה — דבר המפריך, אגב, את הסברה כי היתה כאן פליטת-פה. בעיית-הפליטים מוזכרת בהחלט מועצת-הביטחון 242, המקובלת עתה על ממשלת-ישראל. אותה, החלטה מפני 11 וחצי שנים אינה מזכירה את העם הפלסטיני, או את הבעייה הפלסי-טינית.

אש"ף עצמו אינו מגדיר את עצמו כנציג הפליטים, אלא כנציג החוקי הבינלדי של העם הפלסטיני כולו. מעמדו זה הוכר על-ידי ועידות-הפיסגה הערביות. מאז ארשית יוזמת-סאדאת ניסו המצרים לערער על קביעה זו. המעוגנת כיום במישפט הפנים- (המשך בעמוד 38)

האם הממשלה הזאת החליטה להתלבש על כל מי שמוחה על הר חוק הנורא הזה? האם יעצרו את כל הצעירות? מי הבאה בתור? שאלו את מול בלילה עשרות מפגינים שנאספו ליד בסיס המיטרה הצבאית בקריה בתל-אביב. המפגינים ליוו למעצר עוד בחורה שסיר-בה לשרת במילואים. הפעם היתה זו אסיה חסון.

אסיה, צעירה צנומה בת 26 נעצרה שלושה ימים בלבד אחרי ששחררה מ-הכלא דינה גיל-עד, חברתה למאבק בחוק גיוס הבנות המתור אתה ובנות רבות אחרות מופלות לרעה לעומת בנות המצ-הירות שהן דתיות ומשחררות משירות צבאי על סמך הצהרה בלבד.

בזמן כתיבת שורות אלה מחפשת המי-שר טרה הצבאית את ענת פוקס, צעירה אחרת מבין השלוש, שהיו בין הראשונות למ-חות נגד התיקון בחוק, אתמול בלילה לא נראתה ענת בין קהל המפגינים שליווה את אסיה בדרכה לבסיס המיטרה הצבאית. "ענת תתייצב אף היא מחר, אך בבסיס המיטרה הצבאית בירושלים", אמרו, איש לא ידע לספר היכן היא נמצאת.

לבטל

את החוק

ני מרגישה מעודדת, אבל איני יודעת עדיין איך אנהג ומה בכלל

מי תהיה

יקרה עכשיו, סיפרה אסיה חסון להעולם הזה מיספר דקות לפני שהתייצבה בבסיס המיטרה הצבאית בקריה, משם נשלחה לכלא 400. לפני שהתייצבה אסיה נראתה הדירה ברחוב בלון בתל-אביב כלורת דבור-רים: צעירים נמצאים ייבנו על הריצפה באחד החדרים ועסקו באילתור כלזות הקור-אות שלא לעצור את אסיה חסון ולבטל את החוק המפלה, פרי הסכם קואליציוני בין מנחם בגין למפלגות הדתיות.

"אסיה חסון — קורבן פוליטי", "המא-בק לשיזיוני בנישאה בשול רק החל", זעקו הכרזות.

אסיה, הנמצאת בכלא עד עתה, סיפרה להעולם הזה כיצד הגיעה לידי כך:

"שירתתי בסדיר עד גיל 25, הודעות בעל-פה ובכתב בישרו לי שבגיל זה אני צרי-כה לקבל את הפטור, אך בחודש יולי 78, חודשיים אחרי שקיבלתי את ההודעה על הפטור הצפוי, הוחלט לשנות את חוק גיוס הבנות בצורה שתאפשר השתמטות מור-גית משירות צבאי של בנות מצד אחד על חשבון בנות שכבר היו צריכות להיות פטורות מהשירות, כמוני. פתאום על-פי התיקון החדש בחוק אני צריכה לשרת במילואים עד גיל 38! ממש על סף הפטור!"

אסיה העצורה, דינה שניערה ושחררה, וענת פוקס שתיעצה קרוב לוודאי בשעות הקרובות פילסמו בעיתונים מיכתב גלוי לראש הממשלה שבעקבותיו הגיע אליהן גל של פניות, "בשלב זה, בחודש יולי 78, הגיעה הודעה ממישרד הביטחון שהעניין שלי מוקפא. למרות זאת לא הניחו לי, וקיבלתי שוב הוראות להתייצבות ביחיי-דת המילואים, כאשר התייצבתי ביחידה ושאלתי מדוע, היתה התשובה: "העניין לגבייך בורר באכ"א (אגף כוח אדם) וההר-דעות של מישרד הביטחון כוונו לאמצעי-התקשורת ולא לצבא."

אסיה המשיכה לקבל צווי קריאה למי-לואים. הצו האחרון קרא לה לשרת במי-לואים 31 ימים בחודש שעבר, הפעם התי-זירה אסיה חסון את הצו ליחידה בצירוף מיכתב: "עברתי את גיל 25 ואני מניחה שהקריאה למילואים נובעת מטעות", כתבה.

לחצו עלי

מהצבא

אך דבר לא הועיל. אתמול אחה"צ הור-פיעו בביתה שני שוטרים צבאיים בלבוש אזרחי, וחיללת, השלושה הציגו בפניה פקודת מעצר וצו חיפוש. "הם ביק-שו רשות לחפש, היא הסבירה להם את פשר המאבק והם נראו נבוכים. לא ידעו